

U nás posud mnoho kapitálu mrtvěno bývá.

1. Bystrý finanční rozum vzdělanému a dělnému národu náramně prospívaje k moci a blahobytu ho neodolatelně vede. Žádný národ s chudobou zápasící na Europě bez dobrých financí, bez kapitálu nic valného nepořídí, ani svoje práva přirozená neuhájí. Zdaž to sami nepozorujeme, že chudí národové volnosti a samosprávy od násilníků zbaveni bývají, a statové se špatnými financemi klesají, vážnosti a moci pozbývajíce. Všemohoucí peníze či kapitál za dnův našich je důležitá síla i velký dělník v obecném dobru. Avšak na vědomostech chudí národové nemajíce praktických škol a všelikých jednot sotva se k mohovitosti dopracují, aby hodným kapitálem vládli, a v hospodárství prosluli, z blahobytu se radujíce. Nám Slovanům třeba všelikých jednot, aby různé síly a schopnosti v jakousi dělnou celitost spojovány byly, chceme-li se dobrých prospěchů nadíti.

2. Orba, řemeslo, průmysl, pracovitost jen tehda povedou k žádoucímu blahobytu, když je laciný kapital, spořitelnami sbíraný, pak středmost, spořivost, mravnost a nábožnost podporovati budou.

Z toho stanoviska naše společenské živobytlí

pozoruj, spoluobčanům podávám úměr (plán), aby jej moudře uváživše, aspoň na průmyslnějších, živějších kollaturách v život uváděli. Můj návrh k zámožnosti a blahobytu jakož i k bohublé ctnosti čelí. Jáť ze vší duše radím, aby po našich společných vlastech v Rakousku kollaturní spořitelny zaváděny byly.

Proč k tomu radím, návrh tento podávaje, každý rozumný a dobrý občan z následného pozná. Na všech posud končinách mezi čechoslovanským, asi osmimillionovým národem, dědové, baby, tovaryšové, čeledinové, mnozí výměníci, a jiní lakomci, dukáty, dolary, dvacetníky a jiné stříbrňáky v okrouhlíku, hrnci, trubličkách do země na skrytých místech zakopávají, ve sklepích, komorách zadržávají, aneb je do postelní slámy pod hlavou zahrabávají. A proč to činějí? — No aby nižádným způsobem žlutáků, bělic, svých-to mazlíčků a miloušků zbaveni nebyli, a pak, aby svému mamonu a pošelilému lakomstvu otročili.

Poznam. Mnohý namítne: žlutáků a bělic jesti u nás velmi juž poskrovnu, nadvládu vedoucí privilegovaný Germanismus a jeho poněmčující Bruck-Bachovský padlý system nás svou mylnou politikou a půjčkami vykapsoval — co teď uložíme do kollaturní spořitelny? — Na to pravím: Což to pořáde takové ostane? Dáme si němčinou stále národní rozum zatemňovati? Není to naši svatou povinností k lepší budoucnosti řádné základy po obcích dělati? Z něčeho nebude nic!

Jiné finanční myšlenky jim na rozum nejdou, poněvadž se za mládí ničemu neučili, o školu nedbavše. Pošetilci a nevědomci jiného cos o penězích nevědí, než-li že k penězům celý svět tvářej obrátěn, a že všeho na světě od lidí za ně dostati lze. Protož takového mocného bůžka až do posledního dechu u vazbě a v temnotě chovají, aby se jim z milkování nevymknul. A tak nevědomost, neláska, neužilá lakota, sobě danou hřívnu zahrabává, peněžitou sílu oběhu a obecnému prospěchu odnímá.

I to nám zkušenost oznamuje, že hodní spoviví čeledinové, děvečky si u pánů, hospodářů dvou-, tři- i víceletou mzdu jako uloženou státi nechávají, aby si ji buď nerozmarnili, aneb jinak jí zbaveni nebyli. To je, pravda, chvalitebné i dosti opatrné! Ale hospodář jim úroků nedá, a není povinen; kolikráte se mu toho nahromadí, že sám do rozpaku někdy přichází, kdy čeledinstvo schovanou mzdu od něho žádá. A tak čeledinstvo ztrácí úroky, národní hospodarství kapitálky, a obecnost oběh peněz.

3. Kdo ze všeho toho nepoznává, že nerozum a tupitebná *) nevědomost našeho lidu sílu

*) Mluvíme chvalitebný, á, é (od chváliti) laudandus, - a, um, tak obdobně (per analogiam) tvořeno tupitebný, á, é, vituperandus, milovatebný amandus, trestatebný puniendus, veztebný (vezti), vedatebný (vedu—vedsti) atd. tak pomocí koncovky ebný, á, é k infinitivu zavěšené dobře vyplníme potřebu participií—dus, da, dum. Ctnost je chvalitebná (virtus est laudanda), nepravost je tupitebná.

kapitálu bohužel umrtvuje, orbě, práci, průmyslu a obchodu odvrací, a že lid náš, školy pronebavší, takto sám sebe vlastní mellou mrská a v obecném blahobytu sám se zaráží.

Poznam. U Juhoslovanů, zláště u hrdinských Srbů za Savou a Dunajem též tupitebný obyčej panuje, že mnozí rolníci 300—400 kusů dukátů zakopávají, nevědouce sobě s kapitálem rady. Což kdyby Srbové v nádejším Beogradě (Bělohradě) svém, národní bank aneb spořitelnu, a po městech, po krajích svých spořitelnice zakládali, kam by se kapitál pod úroky stýkal, jak by tu mohli železnice stavěti, silnice k nim vedoucí dělati, železné, sklenné hutě (báně) otvírati, ba dolování kovů vůbec zaváděti, pární lodě, mlýny na vodě budovati? — Samé to věci, jenž by na obchod, na vzdělání ducha, na dobrobyt občanů, na moc, slávu, mohovitost srbského národa velkého vlivu měly, a nebylo by jim třeba čekati, až by se cizí millionáři ku všelikému podnikání nabízel, toliko užitek svůj hledajíce. Je to u nás lépe? Mnozí rolníci na Labi, Moravě za 600, za 1000—2000 zl. dolarů, dvacetníků po mnohá léta daremně ve truhlách věznili, ani sobě, ani průmyslu, obchodu neprospěvše, výdělný oběh peněz překazivše! Svrchovaný čas, aby u nás výdělný finanční rozum všemožně bystřen byl.

Spořitelny mrtvé kapitálky sbírají, aby k práci a obživě obrátěny byly.

4. Mezi blahomyslnými občany nebude snad nikoho, který by o užitečnosti spořitelen pochybo-